

ARVAMUSED

REGIOONIDE KOMITEE

TÄISKOGU 113. ISTUNGJÄRK 8.–9. JUULI 2015

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Roheline raamat „Kapitaliturgude liidu loomine””

(2015/C 313/05)

Raportöör: Tadeusz TRUSKOLASKI (PL/EA), Białystoki linnaepea**Viitedokument:** Roheline raamat „Kapitaliturgude liidu loomine”

COM(2015) 63 final

I. ÜLDISED MÄRKUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

1. võtab rahuloluga teadmiseks Euroopa Komisjoni roheline raamatuga „Kapitaliturgude liidu loomine” käivitatud algatuse, mille põhieesmärk on luua kapitali ühtne turg;
2. tuletab meelde, et eraalgatusel ja ettevõtlusel on Euroopa Liidus oluline roll konkurentsivõimelise majanduse loomisel;
3. juhib tähelepanu sellele, kui oluline on ühise ühtse kapitalituru loomine;
4. nõuab, et komisjon kiirendaks tööd tegevuskavaga ja esitaks seadusandlikud ettepanekud nii pea kui võimalik, et saavutada 2018. aasta lõpuks ELi täielikult integreeritud ühtne kapitaliturg;
5. avaldab toetust komisjoni püüdlustele kõrvaldada tõkked ettevõtetesse investeerimise teelt, mis oleks suureks abiks väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele (VKEdele). Komitee rõhutab, et kapitalituru potentsiaali kasutamine on oluline kohaliku ja piirkondliku säästva majanduskasvu ja töökohtade loomise saavutamiseks;
6. juhib tähelepanu vajadusele võtta finantsturgude valdkonnas täiendavaid struktuurseid ja tsüklilisust vähendavaid meetmeid, mis peaksid olema kujundatud nii, et nende mõju avalduks kõigile ELi liikmesriikidele ja et nad tooksid kasu ka vähem arenenud finantsturgudega piirkondadele;
7. märgib, et vaja on mitmekesistada Euroopa majanduse rahastamisallikaid ja vahendeid uute investeeringute ligimeelitamiseks, et tagada majanduskasv ja stabiilsus;
8. keskendub kapitaliturgude liidu nendele elementidele, mis võiksid kiirendada kohaliku ja piirkondliku tasandi arengut;
9. väljendab erilist huvi ja toetust kõigi nende meetmete suhtes, mille eesmärk on
 - a) tugevdada VKEde potentsiaali, tunnustades nende kohalikku rolli ettevõtlusvaimu edendamisel, innovatsiooni loomisel ja töö väärtusel põhineva ühiskonna kujundamisel;

b) toetada rahalist teostatavust oluliste pikaajaliste investeerimisprojektide puhul, mis on piirkondliku tasandi jaoks keskse tähtsusega, luues tingimused tõhusa kohaliku ja piirkondliku arengu jaoks;

10. juhib tähelepanu sellele, et kapitaliturgude liit peab võimaldama rahastamisallikate mitmekesistamist investeerimisprojektide puhul, mis oma olemuse ja ulatuse tõttu vajavad paljude finantsvaldkonnas tegutsejate osalemist;

11. nõustub, et kapitaliturgude liidu loomine nõuab väga ulatuslikke analüüse ja konsultatsioone, et tuvastada takistused ja võimalused ning võtta seejärel mitmesuguseid reguleerivaid, institutsioonilisi ja haridusalaseid meetmeid;

II. KAPITALITURGUDE LIIDU PÕHIMÕTTED JA EESMÄRGID

12. tervitab asjaolu, et alustatakse tööd kapitaliturgude liidu loomiseks;

13. on seisukohal, et Euroopa Liidu kapitali reguleeritud ühtne turg on täiendav vahend, mis aitab parandada vastupanuvõimet asümmeetriliste šokkide vastu, mis tulenevad Euroopa Liidu eri piirkondade ebavõrdsest arengukiirusest. Komitee juhib tähelepanu sellele, et kapitaliturgude nõrkus on tingitud ka kogunõudluse puudumist põhjustavatest sügavalt juurdunud teguritest, nagu erinev piirkondlik arengutase;

14. toetab edasiste meetme võtmiseks seatud tervet rida prioriteete, mis hõlmavad järgmist: kapitaliturgudele juurdepääsu tõkete kaotamine, suhete loomise lihtsustamine kapitaliandjate ja VKE tüüpi majandusüksuste vahel, kapitalituru turvalisus, pikaajaliste investeeringute toetamine ja rahastamine, suunatud pakkumiste ja muude rahastamisvormide arendamine kogu ELis ning halduskoormuse vähendamine;

15. on seisukohal, et kapitaliturgude liidul on potentsiaali integreerida Euroopa killustatud kapitaliturud ja tugevdada piiriüleseid kapitalivooge, mis omakorda suurendaks Euroopa ettevõtetesse ja taristuprojektidesse tehtavate investeeringute mahtu;

16. nõuab, et komisjon võtaks arvesse ka pakkumise poolt, eelkõige analüüsides ja käsitledes peamisi põhjuseid, miks institutsionaalsed ja jaainvestorid ei saa mobiliseerida ja konverteerida piisaval hulgal kapitali üksikute finantsteenuste tugevdamiseks ja pikaajalisteks investeeringuteks reaalmajandusse;

17. kardab, et seni seatud eesmärgid on liiga üldised, mistõttu võib jääda saavutamata piisav tase VKEde rahastamisallikate mitmekesistamisel;

18. on seisukohal, et loodav kapitaliturgude liit peaks ennekõike edendama VKEde arengut, kuid tõstatab siiski küsimuse, kas väärtpaperistamine kujutab endast pikaajalist lahendust VKEde rahastamise probleemidele, eriti arvestades selle proportsionaalselt suuremaid kulusid VKEdele;

19. toetab uut lähenemisviisi kaasata kapitaliturule rohkem erasektori jaainvestoreid, aga märgib siiski, et rohelises raamatus on erainvestoritele pühendatud liiga vähe tähelepanu;

20. leiab, et kapitalituru ulatusliku reformi läbiviimisega peab kaasnema tugev üleeuroopaline ja riiklik järelevalve, mis hõlmab Euroopa Väärtpaperiturujärelevalve (ESMA) rolli suurendamist järelevalve ühtsuse parandamisel, et vältida liigsete riskide võtmist ja finantsturgude ebastabiilsust;

21. innustab korraldama ulatuslikke konsultatsioone väärtpaperistamise kohta, võttes arvesse finantskriisist saadud kogemusi. Väärtpaperistamise puhul võib tekkida süsteemne risk, mistõttu tuleks vältida suure finantsvõimendusega vahendeid ja sõltuvust lühiajalisest rahastamisest;

22. juhib tähelepanu sellele, et liikmesriikide turud on kultuurilisest, ajaloolisest ja õiguslikust aspektist väga erinevad. Komitee on seisukohal, et teema keerukus nõuab kapitaliturgude liidu loomise ja mõjude põhjalikumat eelanalüüsi kõigis liikmesriikides;

23. on seisukohal, et paljud kapitaliturgude liidu algatused tuleb viia ellu üheaegselt ning seejärel on neid muu hulgas traditsioonidel ja harjumustel põhinevate ühiskondlike takistuste tõttu vaja toetada mitmetasandiliste haridusprogrammidega;

24. juhib tähelepanu väikeinvestorite ja mikro- ja väikeettevõtte omanike vähestele teadmistele rahanduse ja investeerimiskultuuri valdkonnas. Need tegurid takistavad üleeuroopalise kapitalituru arengut;

25. on seisukohal, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on inimeste finantsteadmiste parandamisel oluline roll. Lisaks rõhutab komitee sotsiaal- ja haridusasutuste rolli majandus- ja finantsvaldkonna teadmiste vahendamisel noore põlvkonna erurooplastele;

26. peab asjakohaseks kaaluda avaliku sektori rahalist ja institutsioonilist osalemist valdkondades, mis annavad otsese panuse kapitalituru arengusse ja kus ei piisa erasektori algatustest. Palub enne avaliku sektori kaasamist kontrollida, kas avaliku sektori vahendid tõepoolest toovad kaasa erainvesteeringud. Komitee on seisukohal, et sellistel juhtudel peab avaliku sektori osalemine tuginema kaasnevale majanduslikule analüüsile ja selgele kavale avaliku osaluse lõpetamiseks pärast soovitud mõju saavutamist, ent samuti negatiivsete arengute korral;

27. on arvamusel, et paljudes riikides on kapitaliturgude liiduga hõlmatud valdkondades häid tavasid, mida tuleks levitada;

28. rõhutab, et kohalikel ja piirkondlikel üksustel on kapitaliturgudel oluline ja mitmekesine roll pikaajalist stardikapitali pakkuvate investoritena ja nende nõuetega võiks turgudel kaubelda;

III. ÕIGUSAKTIDE ÜHTLUSTAMINE

29. nõustub seisukohaga, et kapitaliturgude jaoks tuleb luua sidusad eeskirjad, mis peaksid kehtima kõigis liikmesriikides;

30. jagab arvamust, et ühtse kapitalituru läbipaistvate raamtingimuste loomise ja kaitsesüsteemide ühtlustamise kaudu suureneks investorite usaldus, mis tooks kaasa kapitali tõhusama paigutamise;

31. rõhutab, et sidus reeglistik on oluline samm takistuse kõrvaldamise ja sellise keskkonna tekitamise poole, mis on vajalik tugevamini rahvusvaheliste turgudega integreeritud kapitali ühtse turu loomiseks ja toimimiseks kogu Euroopa Liidus;

32. juhib tähelepanu sellele, et kapitaliturgude liiduga seotud õigusaktide ettepanekud ei tohiks tekitada VKEde jaoks liigset regulatiivset koormust ega piirata kasu, mida kõnealune sektor võiks saada kapitali siseturu loomisest;

33. on seisukohal, et tuleb luua uued õiguslikud vormid, mis võimaldaksid Euroopa Liidus teha investeeringuid ja koguda kapitali;

34. on veendunud, et kui tagada avalikkusele kättesaadava finantsteabe suurem läbipaistvus ja kõrvaldada finantsteabe võrreldamatuse põhjused liikmesriikide vahel, siis oleks võimalik käivitada uusi turualgatusi;

35. kordab oma varasemates arvamustes esitatud nõudmist suurendada võrreldavust ja parandada juurdepääsu VKEde rahastamisega seotud riske puudutavale teabele kogu ELis;

36. peab asjakohaseks kehtestada lihtsustatud rahvusvahelised finantsaruandluse ja auditeerimise standardid (IFRS), mis tagaksid äriühingute võrreldavuse ja tõstaksid nende reitingut. Lisaks võiks selliste standardite kasutamine olla investoritele stiimul investeerida ettevõtetesse, mis järgivad läbipaistvaid ja üldiselt tunnustatud põhimõtteid;

37. on seisukohal, et sihikindlalt tuleb tegeleda maksejõuetusõiguse ühtlustamise ja finantsilise restruktureerimise raamistike kooskõlastamisega. Komitee tunnistab, et tegemist on keeruka teemaga, eriti arvestades erinevate privilegeeritud ühiskonnarühmade ja võlausaldajate rühmade olemasolu;

38. toetab õigusraamistiku, sh usaldatavusnõuete läbivaatamist eesmärgiga uurida, millised piirangud takistavad VKEde sektorisse investeeritud varade väärtpaberistamist ja rahastamisvõimalusi pakkuvate mittepangast finantsasutuste tegevust, ning tagada taristuprojektidega seotud pikaajaliste kohustuste korral vähem piirav kohtlemine;

39. juhhib tähelepanu finantsturgude ühtlustamise võimalikule probleemile seoses sellega, et teatud liikmesriigid ei kuulu pangandusliitu;

40. rõhutab, et kapitaliturgude liit peab olema ülemaailmsel tasandil avatud ja konkurentsivõimeline, ligi meelitama rahvusvahelisi investeeinguid ning seejuures säilitama ELis kehtivad kõrged standardid, mh turu usaldusväarsuse ja investorite finantsstabiilsuse tagamise teel;

IV. VKEde RAHASTAMISALLIKATE MITMEKESISTAMINE

41. soovib rõhutada VKEde sektori olulisust Euroopa majanduse ja piirkondade arengu jaoks. 27-liikmelises ELis tegutses üle 20 miljoni VKE, kes andsid 67 % töökohtadest ja 58 % kogulisandväärtusest. Lisaks andis 19 miljonit kuni kümne töötajaga VKEd ühe viiendiku kõigist ELi töökohtadest. Kriisi ajal aastatel 2008–2011 suutsid VKEd tööhõivetaset paremini hoida kui suured ettevõtted, samas tegi nende osakaal SKPs läbi suhtelise languse⁽¹⁾;

42. juhhib tähelepanu sellele, et VKEdele on raske leida oma tegevuse rahastamiseks erinevaid rahastamisallikaid. ELis moodustavad VKEde välistest rahastamisallikatest 80 % pangalaenuid ja 40 % ettevõtetest kasutavad liisinguvõimalusi, mida pakuvad enamasti pankadega seotud üksused;

43. tõstab esile asjaolu, et VKEde juurdepääs pangalaenule on majanduslanguse tingimustes veelgi keerulisem, mis tähendab, et pangasisesed protsessid ei ole mitte tsüklilisest vähendava, vaid pigem seda suurendava mõjuga;

44. on seisukohal, et pangandussektoris on vaja suuremat konkurentsi, et vähendada selle jõupositsiooni rahastamisvahendite pakkumisel ELis ja eeskätt VKEde sektoris. Seepärast tuleks tugevalt toetada takistuste kõrvaldamist, mis piiravad mittepangast finantsasutuste ning finantssektori-välise finantsvahendite, uute osalejate ja innovatsiooni konkurentsivõimet, samuti kõnealuse valdkonna seadusandlikke ettepanekuid;

45. juhhib tähelepanu sellele, et kapitaliturgude liidu eesmärk ei ole pankade rolli pisendamine Euroopa majanduses. Komitee on seisukohal, et tagatud peab olema asjakohane tasakaal meetmete vahel, millega edendatakse ühelt poolt investeerimispanangust ja mittepangast finantsasutuse poolset rahastamist ja teiselt poolt traditsioonilisi pangalaene;

46. toetab liikmesriikide seniseid meetmeid, nt VKEde finantstoetuse programme (tagatised, toetused, kaubanduslike maksete kiirendamine, seemnekapital);

47. juhhib tähelepanu VKEde arengu jaoks otsustava tähtsusega teguritele, nagu soodne ettevõtluskeskkond, ajakohane taristu, samuti kõrgtehnoloogiliste majandusharude olemasolu ja kvaliteetse tööjõu kättesaadavus. Seetõttu tuleks kapitaliturgude liidu algatused kavandada nii, et nad tingiksid kapitali kaasamise kulude vähenemise ning et need jõuaksid mikroettevõtjateni, mis on nii kõige arvukam rühm kui ühtlasi ka kapitaliturgudega kõige nõrgemalt seotud rühm. Komitee juhhib tähelepanu vajadusele viia kaasnev halduskoormus miinimumini;

⁽¹⁾ Euroopa Komisjoni aastaaruanne VKEde kohta, oktoober 2013.

48. on mures, et ELi pangandussektori uued eeskirjad (kapitalinõuete direktiivi IV pakett) võivad veelgi piirata VKEde juurdepääsu pangalaenule. Seepärast soovib komitee korrapäraselt kontrollida, millist mõju avaldavad kõnealused eeskirjad eri liikmesriikides VKEde juurdepääsule pangalaenule;

49. rõhutab, et kohalikel ja piirkondlikel pankadel on oluline roll VKEde rahastamisel, kuna nad tunnevad kohalikku ja piirkondlikku majandust kõige paremini ja neil on ainulaadsed kogemused kohalike ettevõtjate krediidiriski hindamisel;

V. KONKURENTSI ERGUTAMINE KAPITALITURUL

50. loodab, et kapitaliturgude liit annab panuse sellesse, et arendatakse ja levitatakse alternatiivse traditsioonilistele krediidi- ja investeringute vahendamise vormidele. Neil alternatiividel on oluline potentsiaal pakkuda kohalikele majandusüksustele investeerimiskapitali;

51. innustab Euroopa Komisjoni levitama mõnes ELi liikmesriigis juba hästi väljakujunenud alternatiivsete rahastamisvormide häid tavasid;

52. peab asjakohaseks tagada kapitaliturgude liitu puudutavate arutelude ja tegevuse raames varipangandussüsteemi ja ühisrahastamise arenguks asjakohane keskkond, eeskätt reguleerimise ja järelevalve asjakohane tase. Selle valdkonna tähtsus on küll jätkuvalt üsna väike, ent see ilmutab tugevat kasvudünaamikat⁽²⁾;

53. täheldab, et VKEdele suunatud alternatiivsed rahastamisvahendid, eeskätt suurema investeerimisriskiga vahendid, toimivad paremini innovaatiliste projektide puhul;

54. on seisukohal, et õiguskeskkond peaks mõjuma stimuleerivalt ega tohiks piirata juurdepääsu uutele kapitalijaotuse vahenditele ja vormidele;

VI. LÕPPMÄRKUSED

55. tervitab komisjoni suurenenud tähelepanu pangandusväliste rahastamisviiside vastu;

56. märgib, et roheline raamat „Kapitaliturgude liidu loomine” on alles esimene samm kapitali ühtse turu loomise suunas;

57. soovib osaleda edasises töös, kuna diferentseeritud kohalik ja piirkondlik perspektiiv võimaldaks töötada välja eeskirjad, milles võetakse arvesse kõigi poolte vajadusi;

58. innustab arutelu üksikasjaliku tööprogrammi üle, mis peaks tagama sobiva dünaamika, mis on vajalik kapitali ühtse turu loomise planeeritud ajakavast kinnipidamiseks;

59. tõstab esile vajadust kaasata erinevad huvirühmad, et töötada välja kõiki rahuldav dokument, milles võetakse arvesse eri piirkondade ja sektorite erinevaid vajadusi;

60. juhib tähelepanu vajadusele rakendada rohkem programme finantsalaste teadmiste parandamiseks ja üldsuse ulatuslikumaks harimiseks investeerimisvõimalustest ja -vajadustest. Sealjuures tuleks täiendada ja toetada riikide algatusi ja üleeuroopalisi projekte, nagu „Consumer Classroom” („Tarbija klassituba”);

61. kutsub üles korraldama täiendava avaliku arutelu rohelse raamatu „Kapitaliturgude liidu loomine” üle, samuti sellega kaasneva prospekti ja väärtpaberistamise direktiivi üle.

Brüssel, 8. juuli 2015

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Markku MARKKULA

⁽²⁾ „The European Alternative Finance Benchmarking Report”, Cambridge'i Ülikool, veebruar 2015.